

VERKIEZINGSMANIFEST

voor een mooi, groen, aantrekkelijk, duurzaam en bereikbaar Utrecht!

Het landschap verdient het

Landschap, natuur en erfgoed in Utrecht vormen samen een uniek kapitaal dat van grote betekenis is voor de economie van de provincie. Het mooie en gevarieerde landschap van de Utrechtse steden, dorpen en hun omgeving is een zwaarwegende factor als bedrijven en inwoners kiezen waar ze zich vestigen; juist voor de ondernemers en kenniswerkers van de hoogwaardige kennis- en diensteneconomie die Utrecht wil zijn. Woningen in een groene omgeving zijn 7% meer waard. En recreatie - de tweede economische sector in Utrecht - drijft voor een belangrijk deel op de mooie omgeving. Het Utrechtse landschap vertegenwoordigt dus een essentiële bron van economische welvaart en werkgelegenheid. Nog wel, maar dan moeten we deze cultuurhistorische en landschappelijke rijkdom wel koesteren.

Daarom:

- *Geen grootschalige, nieuwe uitbreidingslocaties voor wonen en werken*

Dit is een directe vorm van kapitaalvernietiging. Binnen de bestaande bedrijventerreinen en woonkernen is voorlopig genoeg ruimte voor ontwikkeling. Grootschalig bebouwen van nieuwe locaties is dus niet nodig. Bewaak het landschap als uw portemonnee!

- *Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen: ja, mits ze kwaliteit toevoegen*

De eeuwenlange ontwerptraditie heeft Utrecht gemaakt tot wat het nu is. Utrecht blijft zich ontwikkelen, en dat is goed. Nieuwe gebouwen, infrastructuur, stallen moeten wel trouw blijven aan die traditie. Elke ingreep is immers de start van 'nieuw erfgoed'. Benoem de kwaliteiten van het landschap en de cultuurhistorie – zoals voor de 5 Nationale Landschappen is gedaan in zogenoemde kwaliteitsgidsen - en vertaal die in richtlijnen voor ontwerpers en in ruimtelijk beleid, zoals in bestemmingsplannen via de Provinciale Ruimtelijke Verordening.

- *Investeer de meerwaarde van gebouwen in hun omgeving*

Nieuwe woningen en bedrijven zijn meer waard als ze in een mooie omgeving staan. Ook wanneer een gebouw van functie verandert, bijvoorbeeld wanneer een boerderij een woonfunctie krijgt, stijgt de waarde. Ontwikkel een mechanisme (bijvoorbeeld via de OZB, eenmalig bij functieverandering of op basis van de pilot van het Binnenveldfonds) om deze meerwaarde te investeren in een lokaal landschapsfonds, te benutten voor investeringen om de kwaliteit van de omgeving op peil te houden.

- *Het landschap verdient zichzelf*
Het onderhoud van het Utrechtse landschap kost elk jaar bijna 100 miljoen euro. Door het landschap zijn oude functie van energieleverancier terug te geven, verdient het voor een deel haar eigen onderhoud terug en helpt het de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen. De winning van biomassa uit singels, houtwallen, bossen, bermen en noem maar op is daarvan het meest actuele voorbeeld. Stimuleer deze ontwikkeling door belemmerende regelgeving op te heffen, regionale vraag en aanbod bij elkaar te brengen en initiatiefnemers met raad en daad bij te staan.

Natuur om (van) te houden

De provincie Utrecht staat voor de belangrijke uitdaging om de mooie natuur die er is, aaneen te smeden tot een netwerk. Dan pas kan de variëteit aan dieren en planten (biodiversiteit) tot volle bloei komen. Dan pas kunnen sommige soorten hun vleugels uitslaan en zich (blijvend) in substantiële populaties in Utrecht vestigen. Dan kunnen soorten zich waar nodig verplaatsen als het klimaat verandert. En dan kan ook de mens – Utrechters en andere recreanten – ten volle genieten van de natuur in de buurt. Belangrijke stappen zijn al gezet met aankoop en geschikt maken van gronden die deel uitmaken van dit natuurnetwerk, de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Kijk naar de Utrechtse Heuvelrug, waar rijke en gevarieerde natuur plaats biedt aan 20 miljoen dagjesmensen per jaar en waar de natuurontwikkeling van Vliegbasis Soesterberg het noorden en zuiden van de Heuvelrug weer verbindt. Het is zaak om nu door te zetten en aan het netwerk te blijven werken.

Daarom:

- *Ga door met bouwen aan de Ecologische Hoofdstructuur*
Geef daarbij voorrang aan grote natuurgebieden en ontbrekende schakels, in en tussen de Venen en de Vechtstreek (bij Tienhoven) en de Gelderse Vallei. Dat is nodig voor het opvangen van klimaatverandering en sorteert op korte termijn het meeste effect. Benut de financiële crisis om belangrijke aankopen te doen: er is meer grond in de verkoop, grondprijzen zijn gedaald en meer agrarische ondernemers oriënteren zich op een andere toekomst. Zet als het financieel moeilijk is in op slimme (revolverende) fondsen. Benut ruilgrond optimaal: een goede kavelruil leidt vaak tot én nieuwe natuur én verbetering van de agrarische structuur. Tot slot: vergeet niet dat de Ecologische Hoofdstructuur lange-termijn werk is. Mensen moeten er – vaak na jarenlange voorbereiding - van op aan kunnen dat de provincie bereid blijft om aankoop van natuur mogelijk te maken. Een goed voorbeeld zijn de particuliere eigenaren in de Gelderse Vallei.
- *Werk aan gezonde natuur*
Het gaat niet alleen om de kwantiteit maar ook om de kwaliteit. Voor gezonde natuur is een goed grondwaterpeil essentieel: door te laag peil verdroogt een gebied en verdwijnen (planten)soorten die daar niet van houden. De gebieden voor verdrogingsbestrijding (TOP) zijn aangewezen en de maatregelen zijn opgesteld. Komende collegeperiode komt het aan op de uitvoering en doorzetten van keuzes, zoals concentreren van functies die

dezelfde eisen stellen aan het waterbeheer. De kwaliteit van het oppervlaktewater is daarnaast van 'levensbelang' voor onze natte natuur. Een teveel aan stikstof in de lucht - merendeels afkomstig van de landbouw (mest) en verkeer - leidt er toe dat schrale natuur te veel voedingsstoffen krijgt en dus verandert en verdwijnt. Houd de ambities voor verlaging van de neerslag van meststoffen vast en stel emissie-eisen bij uitbreiding of vestiging van veehouderijen.

- *Investeer in alle waardevolle natuur*
Buiten de EHS is vooral de natuur rondom steden van belang en het behoud en onderhoud van houtwallen, slootkanten, knotwilgen, bosjes, eendenkooien en noem maar op. 'Groen' en 'blauw' in de buurt is van grote waarde voor stadsbewoners en verrassend rijk aan natuur.

- *Provincie, druk je stempel!*
De Wet ruimtelijke ordening biedt de provincie tal van mogelijkheden om de belangen van natuur en landschap veilig te stellen. In de nieuwe provinciale structuurvisie en bijbehorende verordening moet de provincie die mogelijkheden maximaal benutten.

- *Zorg goed voor wat er al is*
Zorg voor een vergoeding van natuur- en landschapsbeheer waarvoor natuurbeheerders, particulieren en boeren ook kwaliteit kunnen leveren. Zorg dat de beschikbare middelen zoveel mogelijk aan concrete doelen worden besteed in termen van biodiversiteit en landschappelijke elementen.

Het goede Utrechtse leven

Utrecht trekt als een magneet bewoners, bedrijven en bezoekers aan. Dat is goed voor onze economie, maar zet de kwaliteit van de omgeving onder druk. Aan de provinciale politiek de schone taak om te zorgen voor schone lucht, voor stille plekken en gebieden waar bewoners kunnen ontsnappen aan de stadse drukte. En voor het behoud van karakteristieke Utrechtse cultuurhistorie en landschappen enerzijds, en anderzijds voor 'compacte' (dichtbevolkte) steden en dorpen waar het fijn wonen en vertoeven is.

Daarom:

- *Breid het recreatieve netwerk uit*
Meer inwoners, vergrijzing en meer interesse voor de directe omgeving betekenen meer recreanten op de Utrechtse paden en lanen. Zorg daarom dat het netwerk meegroeit door nieuwe routes te ontwikkelen en vergroot de toegankelijkheid van het landelijk gebied door barrières tussen woonplaatsen en het buitengebied op te heffen. De besluitvorming over snelwegen rond Utrecht en Amersfoort biedt een historische kans. Zorg dat de stad-landverbindingen hersteld worden - langs de beken van Amersfoort en bij Amelisweerd en Noorderpark in Utrecht - zodat mensen gemakkelijk de stad uit kunnen.
- *Investeer in de bebouwde kom*
Tegengaan van verrommeling en afkalving van het landschap is ook een provinciaal belang. Als we meer bewoners en bedrijven willen huisvesten binnen de bebouwde kom, moeten we daar extra investeren in een prettige (woon)omgeving. Kwaliteit heeft een prijs. En 'bouwen in de wei' is nog altijd veel gemakkelijker en goedkoper dan 'bouwen in de stad'. De provincie kan gemeenten ondersteunen met slimme handreikingen voor herbestemming en inrichting, met nuttige informatie en ook financieel.
- *Stil en donker: aanwijzen en handhaven*
Stilte en donkerte zijn kwaliteiten waar mensen van tot rust komen en die voor dieren broodnodig zijn. Als we niks doen, is het in Utrecht nooit en nergens stil en donker. Wijs in de kwaliteitsgidsen gebieden aan waar stilte en donkerte via regelgeving gegarandeerd zijn. Maak (in

navolging van Gelderland) waar zinvol onderscheid tussen week- en weekenddagen, door juist in het weekend wegen in de buurt van recreatiegebieden af te sluiten. De provincie kan verlichting in het buitengebied ontmoedigen (via structuurvisie en verordening), zoals hoge reclamemasten, verlichte paardenbakken en straatverlichting.

- *Geef landschap en cultuurhistorie een stevige plek in de ruimtelijke ontwikkeling*
Het landschap en de cultuurhistorie geven de woonplaats, de provincie, een eigen karakter en identiteit. Reden waarom mensen er graag wonen. Stimuleer daarom dat landschaps- en erfgoedopgaven zo vroeg mogelijk. Geef het een rol in de planvorming.. Verzamel goede voorbeelden die navolging verdienen. De provincie heeft tot slot een coördinerende rol in gebiedsgerichte (regionale) monumentenzorg.
- *Betrek de burgers en ondersteun de actieve vrijwilligers bij de zorg voor het landschap*
Burgers genieten van het mooie landschap en dragen daar ook zelf graag hun steentje aan bij. Natuur- en milieu educatie is een goede manier om inzicht in natuur, milieu en landschap te vergroten, wat doorwerkt in leefstijl, houding en gedrag. Een mooi voorbeeld is de opleiding van recreatieondernemers tot ambassadeurs van het landschap. Ondersteun actieve bewoners, landschapsvrijwilligers, musea, archieven, historische verenigingen en agrarische natuurverenigingen. Stimuleer dat zij zichzelf verbeteren, meer samenwerken en meer publiek trekken.

Naar een klimaatneutrale provincie: Utrecht geeft Energie

De provincie Utrecht heeft zich tot doel gesteld klimaatneutraal te zijn in 2040. Dat betekent dat de activiteiten op het grondgebied van de provincie per saldo geen broeikasgassen uitstoten. Een ambitie van niveau, die kan leiden tot een enorme impuls voor duurzaamheid en economie! Om deze ambitie te realiseren is het alle hens aan dek; alle bedrijven, gemeenten en bewoners in de provincie zijn hier bij nodig. De provincie is aan zet om al die partijen enthousiast te maken én te houden, gericht op concrete stappen en aansprekende resultaten. Ze kan daarbij profiteren van de enorme beschikbare kennis, het ondernemerschap en de betrokkenheid van de inwoners van Utrecht. De provincie heeft een goede start gemaakt met klimaatbeleid en moet nu vooral doorpakken, op weg naar uitvoering!

Daarom:

- *Maak een routekaart naar 2040*

Maak een routekaart met concrete tussendoelen (percentage energiebesparing en productie van hernieuwbare energie) en tussenstappen (maatregelen). Maar bouw ook flexibiliteit in om aan te kunnen sluiten bij initiatieven van anderen en nieuwe kansen. Benut en ondersteun de Utrechtse duurzaamheidssector: kennisinstututen, adviesbureaus, bedrijven en maatschappelijke organisaties. En geef natuurlijk zelf het goede voorbeeld door klimaatneutraliteit te eisen bij inkoop, aanbestedingen (zoals bij aanleg en onderhoud van wegen, verlichting, etc.) en de eigen (kantoor)huishouding.

- *Energiebesparing op één*

De grootste winst is te boeken bij energiebesparing in de gebouwde omgeving. Stimuleer en ondersteun gemeenten en woningcorporaties om in samenspraak met bewoners energiebesparingsmaatregelen uit te voeren. Help hen bij het vinden van kredieten. Ondersteun bewonersinitiatieven op wijkniveau met kennis, advies en startsubsidies. Eis dat alle nieuwbouwlocaties energieneutraal zijn.

- *Lobby voor een gelijk speelveld*

Er zit brood in hernieuwbare energie. De zon en wind zijn gratis en oneindig. Toch renderen investeringen nu vaak niet omdat de terugverdientijd te lang is. Dat komt omdat in fossiele energie veel maatschappelijke kosten niet verrekend zijn, terwijl ze de samenleving wel wat kosten, bijvoorbeeld in de vorm van vervuiling. Zorg daarom voor een kortere terugverdientijd en oefen druk uit op het Rijk om 'externe' kosten mee te rekenen zodat duurzame energie voordeliger wordt dan fossiele energie.

- *Naar een 21^e eeuwse energielandschap*
Nadat we onze energie decennia uit de verre, vreemde bodem hebben gewonnen, breekt er een tijdperk aan dat we energie dichtbij huis winnen: bovengronds, uit de zon, de wind en biomassa of onder de grond, via aardwarmte en warmte-koude-opslag. Hoogste tijd daarom voor een visie op energieproductie in het landschap in de provinciale structuurvisie. Geef daarin aan waar de provincie inzet op welke energievorm en reguleer ook ondergrondse projecten (in navolging van Drenthe).

Schoon en zuinig op de plek van bestemming

Utrecht is een magneet én het centrum van Nederland. Dat betekent veel lokaal verkeer, veel bestemmingsverkeer dat hier moet zijn én veel doorgaand verkeer op weg naar de andere kant van Nederland. Prognoses voorspellen dat dit verkeer alleen maar groeit en groeit. Mobiliteit is belangrijk voor de economie en in het alledaagse leven. Maar verkeer gaat ook gepaard met littekens in het landschap, versnippering van natuur, aangereden dieren, luchtvervuiling en lawaai. Natuurlijk moeten we de pijn verzachten door wegen goed 'in te passen', ecopassages, en schonere en stillere auto's. Maar Utrecht gaat pas echt vooruit als we de kwaal zelf aanpakken en de verkeersgroei keren. De provincie heeft daarin een cruciale rol: in de ruimtelijke ordening, als wegbeheerder en als concessieverlener in het openbaar vervoer.

Daarom:

- *Slimme ruimtelijke ordening*

De provinciale structuurvisie is dé kans om door slimme toewijzing van functies heel veel verplaatsingen te voorkomen of korter te maken. Denk aan kantoren en vergadercentra rond OV-knooppunten.

- *Lobby voor prijsbeleid*

De (één na) beste remedie tegen ongelimiteerde verkeersgroei is een eerlijke prijs. Alle deskundigen zijn het er over eens dat marktwerking op de weg – in de vorm van een kilometerheffing – het wegverkeer het best reguleert. De provincie kan daar voor lobbyen en gelijk pleiten voor een provinciale belasting op ruimtegebruik - een schaars goed waar ze verantwoordelijk voor is - in plaats van de opcenten.

- *Verder met de fiets*

Elektrische en andere snelle fietsen vergroten de gemiddelde actieradius van fietsers van 6 naar 10 kilometer. Daarmee wordt het van een lokaal een regionaal vervoermiddel dat de bijbehorende doorgaande routes verdient, op drukke

routes 2x2-baans voor snel en langzaam verkeer.

- *Naar het openbaar vervoer van de 21e eeuw*

Dé potentie en dé ontbrekende schakel in het openbaar vervoer is het voor- en natransport in stedelijke gebieden. Daar is de massa reizigers om openbaar vervoer rendabel te maken. Net als elders in Europa moeten we nú groot durven denken: in een regionaal tram- of light rail netwerk rond de stad Utrecht. De provincie kan daarvoor dé pleitbezorger en aanjager zijn.

- *'60 km/h, tenzij...'* in natuurgebieden

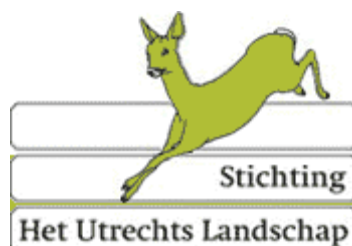
De provinciale 80km-wegen zorgen voor veel slachtoffers van mensen en dieren. Net als op de Veluwe zou Utrecht in natuurgebieden de maximum snelheid op 60 km/h moeten zetten. Scheelt nauwelijks in reistijd maar scheelt wel veel aangereden wild, verstoring van de natuur en overlast voor recreanten.

Nog vragen of opmerkingen?

De Natuur en Milieu organisaties van de provincie Utrecht staan u graag te woord bij vragen. Neem hiervoor contact op met het secretariaat van de Natuur en Milieufederatie Utrecht: 030-2544457 of a.erkelens@nmu.nl

IVN Consulentenschap Utrecht
www.ivn.nl/utrecht

Het Utrechts Landschap
www.utrechtlandschap.nl

Staatsbosbeheer regio West
www.staatsbosbeheer.nl

Natuur en Milieufederatie Utrecht
www.nmu.nl

LANDSCHAP ERFGOED UTRECHT

Landschap Erfgoed Utrecht
www.landschaperfgoedutrecht.nl

Natuurmonumenten Utrecht & Noord-Holland
www.natuurmonumenten.nl